

คำวินิจฉัยของ นายมานิต วิทยาเต็ม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๕/๒๕๕๘

วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคประชาชนไทย เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๘ แต่เนื่องจากเป็นวันหยุดราชการ จึงครบกำหนดในวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๘

เมื่อวันที่ ๒๗ และ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๗ พรรคประชาชนไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย จำนวน ๖ สาขา คือ สาขาลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่จังหวัดตราด สาขาลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่จังหวัดขอนแก่น สาขาลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่จังหวัดสระบุรี สาขาลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่จังหวัดนครราชสีมา สาขาลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่จังหวัดกำแพงเพชร และสาขาลำดับที่ ๖ ตั้งอยู่จังหวัดเพชรบูรณ์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการตรวจสอบเอกสารการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทยทั้ง ๖ สาขา พบว่าสาขาลำดับที่ ๑, ๒, ๓ และ ๔ เอกสารครบถ้วน มีการจัดตั้งสาขาถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงรับรองการจัดตั้งสาขาพรรค รวม ๔ สาขา ส่วนสาขาลำดับที่ ๕ และ ๖ นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่าการดำเนินการไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดจึงไม่รับรอง

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่าเมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามมาตรา ๒๕ พรรคประชาชนไทยมีสาขาพรรคการเมืองเพียง ๓ ภาค คือ ภาคกลาง ๒ สาขา ภาคใต้ ๑ สาขา และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ สาขา ซึ่งไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคประชาชนไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ส่วนกรณีการรับสมาชิกพรรคนั้น หากตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่ามีจำนวนไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน จะได้ทำคำร้องเพิ่มเติมส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย พร้อมทั้งมีคำสั่งให้แจ้งนายทะเบียนพรรคการเมือง ในฐานะผู้ร้องทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้พรรคประชาชนไทย ในฐานะผู้ถูกร้องทราบ เพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันรับหรือถือว่าได้รับหนังสือ

ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๘ สรุปได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสมาชิกพรรคประชาชนไทยแล้ว พบว่ามีเพียง ๔,๕๓๓ คน ที่ตรวจสอบข้อมูลพบและมีคุณสมบัติเป็นไปตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ส่วนพรรคประชาชนไทยได้มีหนังสือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สรุปได้ว่า พรรคประชาชนไทยได้ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และมีสาขาพรรคภาคละ ๑ สาขา จำนวน ๖ สาขา ถูกต้องครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงไม่มีเหตุให้ต้องยุบพรรคประชาชนไทย ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองอ้างแต่อย่างใด และต่อมาพรรคประชาชนไทยได้ยื่นคำชี้แจงเพิ่มเติมว่าพรรคประชาชนไทยไม่ขอส่งเอกสารหรือชี้แจงเพิ่มเติม ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีไปตามกระบวนการยุติธรรม

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๒๕ “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๖๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ
มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

การพิจารณาและคำวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมือง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคประชาชนไทยฟังได้ว่า เมื่อพรรคประชาชนไทยได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันแล้ว พรรคประชาชนไทยได้ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทยถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เพียง ๓ ภาค คือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ จึงยังขาดการจัดตั้งสาขาพรรคในภาคเหนือ ประกอบกับพรรคประชาชนไทยมีสมาชิกพรรคไม่ครบจำนวนห้าพันคนตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๘ บัญญัติไว้ว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำชี้แจงของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ได้แย้งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคประชาชนไทยรวมทั้งคำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมืองกรณีตรวจสอบพบว่า พรรคประชาชนไทย

มีสมาชิกพรรคไม่ครบห้าพันคนตามที่กฎหมายกำหนดให้พรรคประชาชนไทยยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม ปรากฏว่า พรรคประชาชนไทยได้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคประชาชนไทยไม่ขอส่งเอกสารหรือชี้แจงเพิ่มเติม ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีไปตามกระบวนการยุติธรรม

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีต้องด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง และพรรคประชาชนไทยไม่สามารถที่จะดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองตามที่กฎหมายกำหนดได้ จึงวินิจฉัยให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทย

นายมานิต วิทยาเต็ม
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ